

“Yazımız, dilimiz, “İkinci il”imiz”... Uşaq ədəbiyyatına dair ciddi nəzəri ümumiləşdirmələri, prinsiplə yanaşmaları ilə seçilən bu məqalə bütünlükdə humanitar düşüncə sistemimizin bir çox məqamlarına işıq salır.

Məqalənin ərsəyə gəlmə tarixi məlumdur. XX əsrin əvvəllərində - İkinci müəllimlər qurultayından sonra müəyyən dərsliklər çap olunmağa başladı. Bu dərsliklərdən birinin tərtibində M. Mahmudbəyov, S. Əbdürrəhmanbəyov, F. Ağazadə, A. Talıbzadə, A. Əfəndizadə, Süleyman Sani Axundov iştirak etmişdir. “İkinci il” adlanan bu dərslik 1908-ci ildə Bakıda nəşr edilmişdir. Şəhərin pədaqoji ictimaiyyəti, ümumiyyətlə, ziyalıların ciddi maraqla qarşıladığı “İkinci il”i Süleyman Sani Axundov “inqilabvari dərslik” adlandırmışdır və bu, zənnimizcə dərsliyin ictimaiyyət arasında doğurduğu güclü əks-səda ilə bağlı idi. Tədqiqatçı Nadir Vəlixanov yazır: “Bu dərslik Azərbaycan pədaqoji fikir tarixində yeni mütərəqqi hadisə olmuşdur. “İkinci il”in müəllifləri yenidən oxuyub yazmağa başlayan azərbaycanlı balaların təlim-tərbiyəsinə aid fikirləri sadə, aydın dillə qələmə almağı qarşıya əsas məqsəd qoymuşdurlar. Məhz buna görə dərsliyin müəllifləri böyük şairimiz M. Ə. Sabirin, A. Səhhətin, A. Şaiqin uşaq təfəkkürünün asan qavraya bilməsinə uyğun, uşaq yaddaşında nəqs sala bilən, balaca oxucunun zövqünü oxşayan şeirlərdən də nümunə verirdilər. Bununla da dərsliyin müəllifləri mollaxanalarda uşaqları ərəb, fars ibarələri ilə danışmağa məcbur edən savadsız müəllimlərə qarşı zidd cəbhə tuturdular. Dərslikdə klassik rus ədəbiyyatından uşaqların təlim-tərbiyəsinə aid yazılan əsərlərin tərcümələrindən verilməsi də bu əsərin mütərəqqi xüsusiyyətlərindən idi.

Bu məziyyətlərinə görə “İkinci il” dərsliyini o dövrün bir sıra ziyalıları rəğbət və razılıqla qarşılamışdılar. Gənc müəllim və publisist Ü.Hacıbəyov “Tərəqqi” qəzetində çap etdirdiyi rəyində yazırdı: “İkinci il”in müəllifləri dərsləri üsul-təbii üzrə düzmüşlər... Birinci dərsliyi məktəb və məktəb şeylərinə dair olub və sonra evə, külfətə, ev heyvanlarına, quşlarına, həyəyə, sonra bağa, bostana və ondan sonra meşəyə və çöl heyvanlarına dairdir... Söz yoxdur ki, yuxarıda zikr olunmuş şeylər quru bir istedad və təzəkərdən ibarət olmayıb, bəlkə, gözəl söhbətlər və hekayələr şəklində yazılıb... Xüsusiyyətə gəldikdə “İkinci il” təbii işlərdə uşaqların həm qəlbini, həm ağılı və həm də zövqünü təbiiyə edəcək dərslik intixab etmişdir. Məsələn, hekayələr vardır ki, uşaqlarda rıqqəti-qəlb, sədəqət, məhəbbət və bu kimi hissələrin təbiiyəsinə xidmət edir. Məsələn, yoldaşlıq, pinti uşaq, növbətə məktəbə getmək və s. Bəzi hekayə və söhbətlər var ki, uşaqların biliyini artırır ağılı təbiiyə edir. Məsələn, kitab, kağız və s. Bəzi hekayə var ki, uşaqlarda gözəl zövq təbiiyə edir ki, burasına indiyə qədər diqqət yetirən bir müəllif olmayıbdır. Məsələn, “Bizim ev” hekayəsi gözəl bir evin nümunəyi-timsalını göstərir, planı dəxi çəkilmişdir”.

Bütün keyfiyyətlərinə baxmayaraq, “İkinci il” dərsliyi haqqında əks fikir səsləndirənlər də oldu. O zaman Bakıda “Səadət” məktəbində müdür və müəllim işləyən Əli bəy Hüseynzadə bu dərsliyi narazılıqla qarşılayaraq, 1909-cu ildə “Tərəqqi” qəzetində haqqında tənqidi məqalə yazdı. “Yazımız, dilimiz, “İkinci il”imiz” adlanan həmin məqalədə Ə.Hüseynzadə dərslik müəlliflərinin imla qaydalarına dair təkliflərini rədd edir, əlifbanın dəyişdirilməsinə etirazını bildirərək yazırdı: “Tərəqqiyatımızın maneələrini əlifbamızda görürək yazımızı, imlamızı islahat qalxışanların Kiril və Mefodinin uydurduğu rus əlifbasından başqa bir şeyə etibar etdikləri yox, bunların əksəri ingilis əlifbasından bixəbərdirlər! Halbuki ingilislər o imlayi-əciqləri ilə Avropa və Amerikada, yaponlar o heroqliflərlə Asiyada mədəniyyətin ovcı-balasına vasil olma-mışdırlarmı? Təməddündə, tərəqqidə onlarla kim rəqabət edə bilər?”.

Ə.Hüseynzadə “İkinci il” kitabının sərfindən və nəhvindən (yəni morfoloqiyasından və sintaksisindən) narazı qaldığını, onların çox qüsurlu olduğunu bildirərək yazırdı:

YAZIMIZ, DİLİMİZ...

“Sözümüz “İkinci il”in qəvaidi-sərfiyyəyə (morfoloji qaydalara - E.A.) rəyətisizliyi haqqındadır. Bu qüsurları yenə bir dərcəyə qədər düzəltmək mümkündür, lakin nəhvə (sintaksis - E.A.), şeirə, inşaya, üslubi-ifadəyə, fəhəyə mütəəlliq nöqsanlara nə yapacağıq” ?!..

Ə.Hüseynzadə kitabdakı bədii nümunələrin düzgün seçilmədiyini bildirərək yazırdı: “İkinci il”in nə şeirində, nə də nəsrində ədəbiyyat nümunələrindən məşahiri-üdəbanın əfala məxsus kəlamından belə əsər yoxdur”. O, Abbas Səhhətin “Quşlar” şeirindən aşağıdakı misraları nümunə verib yazırdı:

*Qaranquşlar, a quşlar!
Cəh-cəh vurun burada,
Gah yerdə, gah yuvada
Qonun bu tək budagə
Çox getməyin uzaga...*

“Səhhətin bu nəzmi qətiyyətlə səhhət-kəlamdan xaricdir! O bəri sözlər də həp böylə! Anlamıyoram ki, bizim burada müəllimlərin də, müəlliflərin də cığatay və osmanlı ədəbiyyatına qarşı bu inadı nə üçündür? Canım, osmanlı əşar və ədəbiyyatında öylə nümunələr vardır ki, sizin bu kibi şeirlərinizdən daha türkcə, daha azərbaycanca və qafqazcadır. Halbuki, ibarələrində də heç bir qüsür yoxdur!”.

Ə. Hüseynzadə Abbas Səhhət, Abdulla Şaiq kimi şairlərin şeirlərini əvəzinə dərslikdə Osmanlı şairlərindən Tofiq Fikrət, Abdulla Cövdət şeirlərindən nümunələr verilməsini daha müvafiq hesab edirdi. Tənqidçi bu fikirləri söyləyərkən dərslikdəki nümunələrin bədii-estetik cəhətdən zəif olmasına əsaslanırdı. Əlbəttə “İkinci il”in müəllifləri dərslik üçün nümunələr seçərkən dilin sadəliyini, uşaqların qavrama qabiliyyətini, çətin alınma sözlərə yer verməmək prinsipinə əsaslanırdılar. Ə.Hüseynzadə isə məzmun və ifadə gözəlliyini əsas götürürdü. O, seçilən mətndə bir-iki çətin sözün işlənməsini heç də qüsür saymırdı. Tənqidçiyə görə mətndə bir-iki ərəb-fars sözlərinin işlənməsi zərərli deyil. Əksinə, uşaqlar həmin sözlərin mənasını öyrənməklə öz bilik dairələrini daha da genişləndirəcəklər. Ə. Hüseynzadə yazırdı: “Amma müntəxat bəylə şeylərdən (mətndə fars-ərəb sözləri olan şeirlər nəzərdə tutulur - E.A.) ibarət olursa, cocuqlar ara-sıra türki, farsı, ərəbi bir çox bilmədikləri kəlmələrə rast gələcəklərmiş! Nə zərəri var! Daha iyi deyilmi, “Aşiyən edirdi”, ya “oxuyurdu nəgmlər xoş” kibi qələti-fahiş ibarələr ilə bənləyəcəyinə, bilmədikləri düzgün sözləri öyrənsinlər və yalnız tərcümələr vasitəsilə özlərinin əfkar və təsvirati-ədəbiyyəsələ təbiiyələncəyinə yavaş-yavaş türkün öz ədəbiyyatı-milliyətini, öz üdəbəyi-həqiqiyətini bir az tanınsınlar?”

Əli bəy Hüseynzadənin tənqidlərində həqiqət olduğu danılmazdır. Doğrudan da, onun bəyənəmədiyini aşağıdakı bənddə şeiriyyət çox zəif idi:

*Göy bağçada dallar üzrə bir quş
Çör-çöp yıgıb aşiyən edirdi.
Gahi oxuyurdu nəgmlər xoş
Gahi uçub ot-saman çəkirdi.*

Tənqidçi öz narazılığını bildirərkən bu sətirləri nümunə götürüb yazırdı: “Aşiyən edirdi” ibarəsi düzmi” və hələ əvvəlki də farsı olan bu “aşiyən” kəlməsi insanı aldadır!Ancaq onun yerinə “yuva” qoyunuz, baxınız nə olur? Bütün küreyi-ərz üzərində hansı türk, “yuva edirdi”, ev edirdi, ya “məktəb ediyordu” deyir? Sonra “saman çəkirdi”, nə? Quş samanı araba iləmi çəkirdi?.. Gahi, gahi yerinə gah, gah denilməzmi? “Əhməd alırdı almalar qırmızı” ibarəsi də düzmi olur? Halbuki, “Səadət məktəbi”nin ibtidai sinif şagirdləri də bilir ki, türkcədə sifət isimdən əvvəl gəlir...”.

Ancaq bu haqlı iradlara sonralar birtərəfli yanaşan, yaxud onun əsl mahiyyətini təhrif edən bəzi ədəbiyyatşünaslar və ictimai-fəlsəfi fikir tədqiqatçıları Ə.Hüseynzadəni guya milli ədəbiyyatı danmaqda, uşaqlar üçün yazılan əsərləri qiymətləndirə bil-məməkdə günahlandırmışlar. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının tədqiqatçısı Y.İsmayılov 1960-cı illərin əvvəllərində çap etdirdiyi bir monoqrafiyasında yazırdı: “ədəbiyyatın ilk ünsürü” (M.Qorki) sayılan dildə sadəlik, səlislik, yığcamlıq, aydınlıq... uşaqlara məxsus əsər üçün əl zəruri şərtlərdir ki, bunsuz keçinmək və müvəffəqiyyət qazanmaq olmaz. Şaiq uşaqlar üçün yazdığı əsərlərində bu cəhətə daha çox əhəmiyyət vermişdir. Lakin XX əsrin əvvəllərində sadə dildə meydana çıxan əsərlər mürtəce ziyalıları, Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağayev kimi burjuva ideoloqlarının xoşuna gəlmir, onların istehzası ilə qarşılanırdı. Onlar nəinki uşaq ədəbiyyatının böyük təbiiyyəti düzgün qiymətləndirmir, ümumiyyətlə dil sahəsində mürtəce mövqə tutur, türkləşdirmə siyasəti yeridirdilər...

Ə. Hüseynzadə altı müəllifin müstəqil hazırladığı “İkinci il” kimi, əsasən müsbət xüsusiyyətləri ilə diqqəti cəlb edən və tədris sahəsində faydalı xidməti olan bir dərsliyi də pis qarşılamış, “Yazımız, dilimiz, “İkinci ilimiz” adlı məqaləsində həm kitabı, həm də Səhhətin, Şaiqin uşaqların anlayışına, səviyyəsinə uyğun tərdzə, sadə dildə yazılıb orada çap edilmiş şeirlərini tənqid etmişdi. Hər iki müəllifin Azərbaycan dilindəki şeirlərini “türk dilinin qanunlarını pozan” əsərlər adlandırmışdır”.

Bələ birtərəfli, yanlış mülahizələr akademik Kamal Talıbzadənin 1960-cı illərdə çap olunmuş “XX əsr Azərbaycan ədəbi tənqidi” monoqrafiyasının da səhifələrində yer alırdı. Müəllif yazırdı: “Ə. Hüseynzadə Azərbaycan şairlərinin “İkinci il” dərsliyində çap olunmuş şeirlərinə istehza edərək, onları “türk dilinin qanunlarını pozan” əsərlər adlandırdı. O, Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələri əvəzinə dərsliyə Osmanlı ədəbiyyatı nümunələrini daxil etməyi tələb edirdi”.

K.Talıbzadə sonralar çap etdirdiyi “Azərbaycan ədəbi tənqidinin tarixi” monoqrafiyasında fikirlərini bir qədər yumşaltmış, bunu sənət baxımından hasilə gələn mövqə kimi dəyərləndirmişdir: “Yazımız, dilimiz, “İkinci ilimiz” məqaləsində Ə.Hüseynzadənin əlifba uğrunda mübarizəsinə yanlış qiymət verməsi, Səhhətin, Şaiqin şeirlərini tənqid etməsi də belə qənaətlərə (yəni “sənət sənət üçündür” fikirləri ilə - E.A.) bağlı idi”.

Ə.Hüseynzadənin “İkinci il” dərsliyi barədə fikirlərinə birtərəfli və tendensiyalı yanaşma ənənəsi 1980-ci illərin də ədəbi-fəlsəfi və ictimai-pedaqoji fikrində davam edirdi. Həmin dərsliyin həmmüəllifi olmuş Fərhad Ağazadə haqqında yaxşı bir kitab yazmış Əjdər Ağayev sələflərinin fikir və mülahizələrini başqa sözlərlə təkrar edirdi: “Pantürküstlərin başçıları Ə.Hüseynzadə, Ə.Ağayev və başqaları məktəb proqramının yaxşılaşdırılması, tədris planına dünyəvi elementlərin daxil edilməsi və ana dilində dərsliklər hazırlanması işinə hər cür maneə törədirdilər. Xüsusilə, Ə.Hüseynzadə Azərbaycan dilini “kobud”, “kasıb” dil adlandıraraq, dərslikləri osmanlı dilində yazmağı tələb edirdi. 1909-cu ildə “Tərəqqi” qəzeti səhifələrində “İkinci il” dərsliyi ilə əlaqədar açılmış mübahisədə bu məsələ öz əksi-ni geniş şəkildə tapırdı”.

Tədqiqatçılar Ə.Hüseynzadənin “Yazımız, dilimiz, “İkinci ilimiz” məqaləsindəki fikirlərə, o cümlədən uşaq şeirləri haqqında söylədiyi mülahizələrə münasibət bildirərkən guya C.Məmmədquluzadənin mövqeyindən çıxış edir, öz fikirlərini əsaslandırmaq üçün “Zəncir” felyetonuna söykənirdilər. Qeyd edirdilər ki, C.Məmmədquluzadə “Ə. Hüseynzadənin fikirlərini maddə-maddə tənqid edərək, bu fikirlərə “özü-

nəməxsus kinayə ilə” yanaşmışdır. Halbuki, “Zəncir” felyetonunda Ə.Hüseynzadənin uşaq ədəbiyyatına, eləcə də bədii nümunələr haqqında fikirlərinə dair heç nə yoxdur. Ədəbiyyatşünas Abbas Zamanovun “Əməl dostları” monoqrafiyasında Cəlil Məmməd-quluzadənin bu barədə mövqeyi aydın meydana qoyulub. Böyük ədib Azərbaycan əlifbasının dəyişdirilməsi barədə fikirlərinə narazılığını bildirəndən sonra yazır: “Biz özümüzlə borclu bilirik bunu da deyək ki, “İkinci il” kitabının Hüseynzadə kimi bir ədibin tərəfindən tənqid olmasına biz, kitab sahibləri ilə bir yerdə hər halda təşəkkür etməliyəm və haman tənqiddə göstərilən qüsurların bir neçəsini təşəkkür edirik... Lakin ümidvarıq ki, yoldaşımız Nemanzadənin bu xüsusda dəxi təfəssil cavabını oxucularımız “Tərəqqi”də oxuyalar”.

Əlbəttə, sadə və asan yazmaq o dövrün ədəblərini düşündürən məsələlər idi. Uşaq kitabları, ilk anadilli dərsliklər, oxu kitablarının nəşrində ilkin olaraq bu amillə əsaslanırdılar. Hətta Firidun bəy Köçərli Abdulla Şaiqə ünvanladığı məktublarının birində Şaiqin ona göndərdiyi, 1911-1915-ci il aralığında çap olunmuş kitablarıdakı əsərlərin məziyyətlərini qeyd edib yazırdı: “Göndərdiyiniz kitabçalar yetmiş və məni artıq dərəcəyə xoşhal etdi. Bu qism sadə dildə yazılmış və məali öz məişətimizdən götürülmüş əsərlər yenidən başlayır meydana gəlməyə. Ona binaən xırdca uşaqlar üçün yazılan nağıl və hekayələr nə qədər asan və sadə olsa, nə qədər açıq dildə yazılsa və uşaqların fəhminə yaxın olsa, bir o qədər mənzurda (nəzərdə - E.A.) olan məktəblər artıq dərəcədə hasilə gəlib, yaxşı meyvələr gətirir”.

Bu tələbatı Əli bəy Hüseynzadə də bilirdi, sadəcə sadəliklə basitliyi qarışdırırdı, sadəlik adı altında uşaqlara bəyazı mətnlərin təqdim olunmasını qəbul etmirdi. Daha böyük tələb və ölçülərdən yanaşırdı. Ə.Hüseynzadənin Azərbaycan dilini guya “kasıb”, “kobud” dil adlandırması barədə deyilənlər isə əsassız səciyyə daşıyır. Çünki ədibin “Yazımız, dilimiz, “İkinci ilimiz” məqaləsində belə fikir yoxdur. Düzdür, onun dillə bağlı sabit, dəyişməz konsepsiyası vardı. Azər Turan “Əli bəy Hüseynzadə” kitabında türk sosioloqu Hilmi Ziya Ülkenin “Yazımız, dilimiz, “İkinci il”imiz məqaləsi barədə irəli sürdüyü “Hüseynzadənin şiddətə hücum etdiyi fonetik yazı şəkli türk ləhcələrinə uyğulandığı zaman bəri ədəbi dil parçalanmışdır” mülahizəsini şərh edərkən bildirir ki: “Əli bəy Hüseynzadə bütün türklərin anlayacağı orta ədəbi türkcənin tərəfindəydi. Azərbaycan ədəbi dili də Hüseynzadəyə görə həmin dil sisteminin tərkibində intişar tapmalıydı”.

Ə.Hüseynzadənin yeni dərslik, orada verilən nümunələr haqqında fikirlərini də onun ədəbi görüşlərinin, bədii dünyagörüşünün ümumi kontekstində təhlil edib qiymətləndirmək lazımdır. Bu baxımdan, “Füyuzat ədəbi məktəbi” kitabının müəllifi Şamli Vəliyevin fikirlərinə diqqət edək: “Ə.Hüseynzadə “öz keyfinə tabe bədayepərvər bir adam” olduğunu boynuna alaraq sənətin qanunauyğunluqlarını ədəbi-nəzəri görüşlərində hər şeydən uca tuturdusa da mövcud gerçəklik və bədii təfəkkür münasibətlərində qarşılıqlı əlaqəni də unutmur, həyatı sənətin mənbəyi kimi qiymətləndirirdi. Yəni tənqidçi yalnız “sənət sənət üçündür” prinsipi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda həyatdan doğan ədəbiyyatın fəvqəlbəşəriyyətinə inanır və “sənət sənət üçün olanda xalq üçün olur”- fikrinə arxalanır, antisonəti naqis “sənət nümunəsini” isə kəskin tənqid hədəfinə çevirirdi. Digər ədəbiyyatşünas Zaman Əsgərli də həmkarı ilə eyni qənaəti bölüşür: “İkinci il” dərsliyindəki uşaqlar üçün şeir nümunələrinə Əli

bəy Hüseynzadə “sənət sənət üçündür” prinsipi, yaxud romantik poeziyanın yüksək estetik tələbləri baxımından yanaşırdı”.

Bəli, məhz bu mövqədən yanaşdığı üçün “Quşlar”, “Payız”, “Yay səhəri” kimi mənzumələr ona bədii cəhətdən zəif, sönlük görünürdü. Ə.Hüseynzadə tənqidi fikirlərini “İkinci il”in səhifələrində getmiş şeirlər əsasında söyləyirdi. O, kitabda dərc olunmuş hekayələr haqqında söhbət açmırdı. Ancaq bütövlükdə, bədii əsərdən “bəlağət və fəhəhət” tələb edirdi. Ona görə “İkinci il” müəlliflərindən biri - M.Mahmudbəyov Əli bəyin fikirlərinə etiraz edərək yazırdı: “Əlifba təlimindən sonra oxunan birinci kitabda nə fəhəhət, nə ədəbiyyat nümunələri?.. Fəhəhət, bəlağət, filan böylə kitablarda olmaz. İlk qıraət üçün sadəcə asan ibarəli, düzgün hekayələr lazımdır”.

Bir dəfə uşaq jurnali kimi çıxan bir nəşrdəki hərf səhvlərini qüsür kimi göstərər irad tutanda baş redaktor inciyib dedi ki, “Elnarə xanım, siz bilirsiniz mən o jurnalı necə çətinliklə çıxarıram?!...” Bu əlbəttə ki, cavab deyildi. Unutmayaq ki, sözlərin yazılışında səhvlərə yol verilməsi hələ yazıb yönəldirmə ola bilər. O cümlədən, verilən mətnlərin bədii-estetik keyfiyyət baxımından ürəkəcan olmaması da dərslik səviyyəsinə, görülən böyük işə xələf gətirən amillərdir.

Bu yazını yazdığım gündə tarixçi alim Həsən Həsənovun “Ərəbcə - əlifba, latınca - əlifba, türkcə - bitiq?” məqaləsinə görə ədəbiyyatşünas alim Vilayət Quliyevin cavab tərifi ilə yazdığı “Yenilikdən qorxmaya dəyməz” məqaləsini oxudum. Polemik ruhu və filoloji çağırışları ilə seçilən bu məqalədə Vilayət Quliyev tarixçi alimin “tədricən ortaq əlifbaya keçməyi hədəfləyən türk xalqlarının öz yazı sistemini türk dünyasının ilk böyük filoloqu Mahmud Kaşğarının məşhur “Divani-lügət-it-türk” əsərində “hər”, “yazı”, “kitab” mənasını bildirən “bitiq/bitik” adlandırdığı təklif edən, yəni “Ortaq Türk Əlifbası” yerinə “Ortaq Türk Bitiqləri/Bitikləri” istilahının işlənməsini daha məqsədəuyğun saydığını” bildirən qeydlərini nəzərə çatdırdıqdan sonra özünün “ortaq türk yazısı” qənaəti üzərində dayanır və Əli bəy Hüseynzadənin məlum sözü gedən məqaləsindəki mövqeyə istinad edir: “Böyük fikir adamı Əli bəy Hüseynzadə də 1909-cu ildə “Tərəqqi” qəzetinin bir neçə sayında çap etdirdiyi “Yazımız, dilimiz. İkinci ilimiz” adlı əlifba, ana dili, imla qaydaları və s. məsələlərdən söz açan silsilə məqalələrində “əlifba” yerinə hər yerdə “yazı” kəlməsini işlətməmişdi. Bizim eramın X əsrində Soqdiya əlifbasına əsaslanmaqla öz əlifbalarını yaradan qədim və zəngin mədəni ənənələrə malik uyğun türkləri onu sadəcə “yazı” adlandırdığı daha üstün tutmuşdular və indi də həmin təməndən istifadə edirlər. Orxon-Yenisey abidələrində istifadə edilən runik türk əlifbası da müasir türk alimlərinin tədqiqatlarında daha çox “yazı”, yaxud “yazıtı” adı altında tanınmaqdadır. Yeri gəlməşkən, “bitiq/bitik” kəlməsinin qarşılığı, yaxud sinonimi kimi “yazı” istilahını Həsən Həsənov da qəbul edir”.

Yeri gəlməşkən, qeyd edim ki, Əli bəy Hüseynzadə öz məqalələrində, həmçinin “Öksüz, yaxud son busə” hekayəsində yazı istilahı ilə yanaşı bəzən bitik kəlməsindən də istifadə edib.

Əli bəy Hüseynzadənin “Yazımız, dilimiz, “İkinci il”imiz” məqaləsi ədəbiyyata, uşaq mətnlərinə maksimalist ölçülərdən yanaşmanın bəzi nümunəsidir. Və əlbəttə ki, özündə bu günümüz üçün də faydalı olacaq bir çox mühüm məqamları çevrələyir.

ELNARƏ AKIMOVA